

Justitiekanslern

Caroline Cruz
YTTRANDE

2001-10-30
Reg.nr 31-3100-01

Student H:s skadeståndsanspråk mot staten, Ert dnr 2208-01-40

Högskoleverkets ställningstagande

Högskoleverket anser att, för det fall skada har uppkommit, skäl att utge skadestånd borde föreligga.

Bakgrund

Högskoleverket har i beslut den 14 april 2000 kritiserat Lunds universitet bl.a. för att universitetet utan stöd i högskoleförfattningarna berövat H möjligheten att avsluta utbildningen vid Trafikflyghögskolan.

H har hos Justitiekanslern, med hänvisning till Högskoleverkets beslut, begärt skadestånd av staten med 15 000 kronor i månaden under 16 månader. Hans ersättningsanspråk grundas på att han hade studerat i drygt 15 månader när han tvingades avbryta sina studier.

Justitiekanslern har anmodat Högskoleverket att, efter att ha inhämtat yttrande från Lunds universitet, avge ett eget yttrande.

Lunds universitet har yttrat sig.

Rättsläget

Högskoleverket har i beslutet från april 2000 redogjort för sin syn på gällande rättsläge. Verket vill dock framhålla följande.

Gränsdragning mellan högskoleexamen och luftfartscertifikat

Sedan Lunds universitet 1998 övertog huvudmannskapet för den civila trafikflygarutbildningen vid Trafikflyghögskolan lyder verksamheten under de speciella regler som gäller för universitet och högskolor med staten som huvudman; högskolelagens (1992:1434) och högskoleförordningens (1993:100) bestämmelser.

Universitetet har emellertid inte anpassat utbildningen till högskolesystemet, vilket har medfört att innehållet i universitetets handlingar - såsom utbildningsplan,

kursplaner och examensbevis - har varit bristfälligt och i vissa fall direkt felaktigt. Universitetets roll i förhållande till Luftfartsverkets har inte heller klargjorts i dessa handlingar.

Universitetets examination måste skiljas från den prövning som Luftfartsverket gör för utfärdande av luftfartscertifikat. Universitetet utfärdar examensbevis för en högskoleexamen. Luftfartsverkets certifikat ger behörighet för den enskilde att utöva yrket.

Högskoleverket vill i detta sammanhang också peka på att enligt 84 § luftfartsförordningen (1986:171) meddelar Luftfartsverket föreskrifter om den utbildning som behövs för certifikat och behörighetsbevis. *Luftfartsverket har således inget bemyndigande att föreskriva om hur högskoleutbildning skall bedrivas.*

Beslutet att avbryta H:s utbildning

Universitetet har i Högskoleverkets ärende (regnr 31-839-99) hävdad att utbildningen ställer krav på flygsäkerhet och att i brist på tillämpbara regler om avskiljande endast ett beslut om att avbryta H:s praktiska utbildning har kunnat fattas.

Ett lärosäte kan inte formellt avskilja en student från högskoleutbildning. Det är Högskolans avskiljandenämnd som prövar frågor om avskiljande efter skriftlig anmälan från rektor (jfr 4 kap. 7 § högskolelagen och 1 § förordningen (1987:915) om avskiljande av studenter från högskoleutbildning).

Ett lärosäte kan emellertid hindra "olämpliga" studenter från att fullfölja sin högskoleutbildning genom att utfärda föreskrifter som begränsar antalet prov- och praktiktillfällen i de fall en obegränsad rätt skulle leda till orimligt resursslöseri och där behovet är särskilt stort.

Eventuella begränsningar av antalet prov- och praktiktillfällen skall framgå av kursplanen.

Trots att Lunds universitet inte hade utfärdat föreskrifter som begränsar antalet prov- och praktiktillfällen, fick H inte tillfälle att göra om sin praktik. Universitetets beslut har således i realiteten medfört lika långtgående konsekvenser för H som ett avskiljande.

Vidare har Lunds universitet bl.a. inte efterkommit H:s begäran enligt 21 § förvaltningslagen (1986:223) om skriftlig underrättelse om innehållet i beslutet att avbryta hans utbildning.

Högskoleverkets bedömning

Enligt 3 kap. 2 § skadeståndslagen (1972:207) skall staten ersätta bl.a. ren förmögenhetsskada, som vållas genom fel eller försummelse vid myndighetsutövning i verksamhet för vars fullgörande staten svarar.

Myndighetsutövning är, enligt förarbetena till skadeståndslagen, beslut eller andra åtgärder som ytterst är uttryck för samhällets maktbefogenheter över medborgarna (prop. 1972:5 s. 312).

Universitetets beslut att avbryta H:s utbildning utgör myndighetsutövning. Det är ostridigt att universitetet inte har haft stöd i högskoleförfattningarna för att fatta ett sådant beslut. Inte heller hade universitetet antagit lokala föreskrifter som begränsar antalet omprov.

Lunds universitets beslut får därför anses utgöra fel eller försummelse vid myndighetsutövning.

Detta talar för att staten, om ekonomisk skada kan anses föreligga, borde utge ersättning till H.

Beslut i detta ärende har fattats av tf. verkschefen efter föredragning av verksjuristen Caroline Cruz i närvaro av chefsjuristen Annica Lindblom och verksjuristen Barbro Molander.

Lennart Stähle

Caroline Cruz

Kopia till:

Rektor

Lunds universitet